

Nemes Lampérth József (1891-1924)*Utca a Gellért-hegy oldalában, 1916*

Olaj, vászon, 65,5x90,5 cm

Jelezve balra lent: Nemes Lampérth J. 1916

Kikiáltási ár: 15 000 000 Ft / 56 604 EUR

*Utca a Gellérthegy oldalában.
Képes Krónika, 1925*

*Nemes Lampérth József: A Gellérthegy lejtőjén, 1917,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest*

„Volt egyszer egy Tabán”

A Gellért-hegy, a Nap-hegy és a Várhegy által közrefogott területen, egykor Budapest egyik legfestőibb városnegyede húzódtott. A Rácváros, vagy ismertebb nevén a Tabán, 1933-as végleges lebontásáig, írók, költők, fotográfusok és festők kedvelt témája volt. Romantikus hangulatait és figuráit Krúdy Gyula örökítette meg írásaiban, utolsó napjainak leghűbb krónikása pedig Zórád Ernő festő és grafikus volt. Dolgozott itt többek között Berény Róbert, Kosztolányi-Kann Gyula és Vaszary János is, de tabáni képek nem vetekedhetnek Nemes Lampérth 1916–1917-ben alkotott, döbbenetes erejű sorozatával.

„Mindenki frappírozva volt”

Az első világháborúban vitézül harcoló Nemes Lampérth, több sebesülés után 1915-ben tért vissza a harctérről. „Dolgozni fogok erős akaraterevével. Már minden előkészületet megtettem, és a szükséges dolgokat mind beszereztem.” – írta 1916 elején Wilde Jánosnak. Ebben az időben Kmetty János barátja műtermében dolgozott és Károly öccse tabáni otthonában lakott. A Gellért-hegy lejtőin és az egykori Horgony utca környékén szórványosan elhelyezkedő épületeket megörökítő sorozat 1916 őszén, valamint a következő év első felében született. Nemes-Lampérth a „Hetek”-ként is ismert „Fiatalok” Képzőművészek Köre néven létrejött csoport tagjaként mutatott be néhányat ezek közül a Nemzeti Szalon 1917. júniusi tárlatán. „*dolgaimnak egészen megdöbbentő volt a hatásuk, ... mindenki frappírozva volt*” – írta Wildének a megnyitó után. Ekkor bemutatott *Gellérthegy lejtőjén* című festménye közvetlenül a kiállításról került a Szépművészeti Múzeum gyűjteményébe. A példaértékű vásárlás Petrovics Eleknek, a múzeum igazgatójának éleslátását dicséri, aki a legfiatalabb tehetségek és legújabb irányok felé is nyitott gyűjtemény fejlesztési programmal lépett fel.

Az akarat diadala

A Gellért-hegy-sorozat itt bemutatott darabján egymásra torlódó, hullámzó földtömegek taraján lehorgonyzott építmény jelenik meg, mely szimbolikus értelemben a természetten erőt vevő emberi akarat diadalát hirdeti. Nem csoda, hogy 1917-ben mindenkit elképesztett és megdöbbentett Nemes-Lampérth festészetének ereje, mivel ilyen nyers és alig zabolázott energiákkal teli tájbrázolásokkal addig szinte kizárólag Mednyánszky tudta meglepni a hazai közönséget. Ebben a sorozatban nincsenek jobb vagy rosszabb darabok, valamennyi egyformán zseniális, tiszta, őszinte és sallangmentes kivetülése a művész, új földeket felfedező és birtokba vevő pionírok elszántságát idéző karakterének. Vászni csataterék, melyeken dinamikus egyensúlyban feszülnek egymásnak az erőteljes színek és a plasztikusan tömör formák. Nemes-Lampérth festészetében való önkifejezésért vívott küzdelme, bibliai hasonlattal élve Jákob harcát idézi az angyallal, melyben a pátriárka „színről színre” látta az istent, szembeszállt vele és ennek dacára életben maradt. Az energikusan vászonra csapott és gyúrt festéktömeg „letapogatása” egyrészt a mű keletkezésébe enged betekintést, másrészt viszont az alkotás érzéki aktusának részesévé avatja nézőjét. Nemes-Lampérth festészetének mélyen szakrális és érzékeny erotikus aspektusai tökéletes harmóniában egészítik ki egymást. Véleményem szerint a képzőművészetben megnyilvánuló erotika sokkal inkább a művész és anyagának érzéki viszonyában és az alkotás hevének megnyilvánulásaiban ragadható meg hitelesen, mivel a hölgyek és urak rejtett bájaiba való betekintés csupán a téma felszínét súrolja.

Rum Attila

